

Europski gospodarski i socijalni odbor

NAT/724

Prednosti pristupa lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice

MIŠLJENJE

Europski gospodarski i socijalni odbor

**Prednosti pristupa lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice (CLLD)
za integrirani lokalni i ruralni razvoj**

(razmatračko mišljenje)

Izvjestitelj: **Roman HAKEN**

Zahtjev za savjetovanje:	estonsko predsjedništvo Vijeća, 08/08/2017
Pravni temelj:	članak 302. Ugovora o funkcioniranju Europske unije Razmatračko mišljenje
Odluka Predsjedništva:	19/09/2017
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i zaštitu okoliša
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	21/11/2017
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	07/12/2017
Plenarno zasjedanje br.:	530
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	152/3/0

1. Zaključci i preporuke

- 1.1 Europska unija na pragu je pregovora o politici za razdoblje nakon 2020. Europska komisija i države članice počinju raspravljati o budućem financijskom okviru za europske strukturne i investicijske fondove (ESIF).
- 1.2 Na koji način Europska unija može ojačati svoje veze s državama članicama i ponovno pridobiti povjerenje svojih građana¹?
- 1.3 Odgovor na to mogao bi biti dobro provedeni pristup lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice (CLLD) koji omogućuje integrirani lokalni razvoj i uključivanje građana i njihovih organizacija na lokalnoj razini. EGSO je uvjeren da bi CLLD mogao imati brojne prednosti kao uspješan instrument europskog lokalnog razvoja.

Europski gospodarski i socijalni odbor preporučuje:

- 1.4 utvrđivanje jasne vizije obvezne provedbe CLLD-a koji uključuje više fondova Europske unije što će osigurati korištenje pristupa CLLD za sve vrste teritorija: ruralne (uključujući udaljena, planinska i otočna područja), gradske i obalne;
- 1.5 poticanje Europske komisije na istraživanje i dubinsku analizu mogućnosti za osnivanje rezervnog fonda za CLLD na razini EU-a. Bez obzira na to, Europska komisija morat će osigurati da sve države članice raspolazu nacionalnim fondovima CLLD-a s doprinosima iz svih četiriju ESIF-a (EPFRR, EFRR, ESF i EFPR);
- 1.6 usklađivanje okvira svih ESIF-a i postavljanje jednostavnih pravila za provedbu fonda CLLD-a na razini EU-a;
- 1.7 prepoznavanje činjenice da CLLD, koji ojačava pristup LEADER, državama članicama pruža jedinstvenu priliku da na uključiviji, održiviji i integriraniji način razviju svoja područja u partnerstvu s lokalnim dionicima. Kako bi se ostvario bolji učinak, potrebno je osigurati dovoljno financijskih sredstava za provedbu CLLD-a u programskom razdoblju 2021. – 2027. Kako bismo to ostvarili, pozivamo Europsku komisiju da za države članice uvede obvezujući zahtjev da iz proračuna svakog ESIF-a izdvoje najmanje 15 % za fond CLLD-a, što ujedno moraju podržati s dovoljno nacionalnih resursa;
- 1.8 izbjegavanje stvaranja jaza između programskih razdoblja i jamčenje uspješnijeg pokretanja provedbe u razdoblju 2021. – 2027.;
- 1.9 složeni pravni okvir i dugotrajni postupci prouzročili su značajan rast administrativnog opterećenja za sve aktere CLLD-a. Radi postizanja učinkovitosti u budućoj provedbi CLLD-a koji uključuje više fondova, EGSO poziva na znatno pojednostavljenje pravnog okvira CLLD-a, provedbenih postupaka i modela za programsko razdoblje 2021. – 2027. Novi politički i

¹ Vodeći se prioritetom br. 10: Unija demokratskih promjena.

gospodarski kontekst trebalo bi koristiti za smanjenje birokratskog opterećenja i pokretanje jednostavnog okvira usmjerenog na mogućnosti i povjerenje. Jednostavan sustav osmišljen je, primjerice, u razvoju globalnih bespovratnih sredstava. Umjesto usmjeravanja na sprečavanje pogrešaka, postoji potreba za propisima kojima je uistinu moguće podupirati lokalne akcijske grupe i lokalne korisnike (krajnje korisnike) pri provedbi njihovih lokalnih razvojnih strategija i projekata;

- 1.10 omogućavanje bliskog dijaloga između svih aktera CLLD-a na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u pripremi za sljedeće programsko razdoblje za izgradnju povjerenja i provedbu integriranog pristupa CLLD-a koji uključuje više fondova. Potrebno je jačati veze između EU-a, građana i zajednica;
- 1.11 omogućavanje trajne izgradnje kapaciteta svih dionika CLLD-a (tijela vlasti, lokalnih akcijskih grupa, programa LEADER i ruralnih mreža, agencija za plaćanja itd.) u odnosu na CLLD koji uključuje više fondova;
- 1.12 iskoristiti potencijal rješenja informacijske tehnologije za pojednostavljenje i automatizaciju prikupljanja podataka na nacionalnoj i lokalnoj razini. Najbolje prakse u korištenju tih sustava treba širiti između upravljačkih tijela i lokalnih akcijskih grupa (kao npr. u Estoniji). Informatički sustavi moraju se razvijati uz istinsku uključenost svih dionika i biti usmjereni na pomaganje u cjelokupnoj strategiji pojednostavnjenja ESIF-ova;
- 1.13 koristiti participativni pristup osiguravanju usklađenosti i prilagodbe strategija lokalnog razvoja promjenama lokalnih uvjeta (socijalnoj koheziji, migracijama, regionalnim klasterima, zelenom gospodarstvu, klimatskim promjenama, pametnim rješenjima, tehnologiji itd.) te iskoristiti prednosti revolucije na polju novih i informacijskih tehnologija;
- 1.14 glavna vrijednost lokalnih akcijskih grupa koje također mogu izabrati dobre projekte povezana je s njihovom ulogom teritorijalnih animatora, uključujući u međuteritorijalnoj i transnacionalnoj suradnji. Lokalne akcijske grupe trebaju biti aktivni posrednici i djelovati u svim sektorima te uključiti sve relevantne dionike u svojim područjima;
- 1.15 važno je da postignuća lokalnih akcijskih grupa budu dobro predstavljena te da se provodi kontinuirana evaluacija provedbe strategija lokalnog razvoja i preusmjeravanje pozornosti s mehanizama provjere prihvatljivosti na osiguravanje rezultata, procjenu uspješnosti i dugoročne učinke;
- 1.16 CLLD u prigradskim i gradskim područjima predstavlja izazov za lokalni razvoj EU-a u budućnosti. EGSO preporučuje da se prikupe podaci o uspješnim pilot-projektima te da se organiziraju informativne i motivacijske kampanje namijenjene njihovoj široj uporabi. Bit će potrebno organizirati osposobljavanje za lokalne gradske dionike i tijela javne uprave. CLLD u gradskim područjima može poslužiti kao instrument za provedbu Plana EU-a za gradove i može ga se kombinirati s programom URBACT.

2. Uvođenje CLLD-a i njegova provedba u državama članicama: kontekst

- 2.1 Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice predstavlja ažuriranje pristupa LEADER koji se primjenjuje već više od 26 godina. Glavna razlika odnosi se na bolje integriran pristup i raznovrsniji model financiranja. Međutim, pojedine lokalne akcijske grupe u ruralnim područjima sada imaju pristup i sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj, Socijalnog fonda i Fonda za ribarstvo. Počevši od trenutnog programskog razdoblja (2014. – 2020.), primjena CLLD-a koji uključuje više fondova proširena je i na gradsku dimenziju.
- 2.2 Prema podacima Europske komisije, dvadeset država članica usvojilo je pristup koji uključuje više fondova u aktualnom programskom razdoblju 2014. – 2020.: Austrija, Bugarska, Češka, Danska, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Italija, Latvija, Litva, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska i Ujedinjena Kraljevina. Osam zemalja (Belgija, Hrvatska, Cipar, Estonija, Irska, Luksemburg, Malta i Nizozemska) nije usvojilo navedeni pristup za trenutno razdoblje. Zahvaljujući uspješnim pregovorima, u nekim zemljama (Češka, Mađarska, Portugal i Slovačka) doprinos ostalih fondova iznosi gotovo 50 %. Uvođenje pristupa koji uključuje više fondova zahtijeva političku volju i razumijevanje dobrobiti CLLD-a na nacionalnoj razini i dobru suradnju između ministarstava. Cilj je Europske komisije ukloniti prepreke između fondova i time potaknuti sinergiju i usklađenost na lokalnoj i regionalnoj razini.
- 2.3 Pristup LEADER pojačan je za razdoblje 2014. – 2020. S obzirom na ulogu lokalnih zajednica u doprinosu teritorijalnoj koheziji i strateškim ciljevima u okviru strategije Europa 2020., EU je uz snažnu podršku Europskog parlamenta odlučio pojednostaviti i ojačati primjenu CLLD-a za sve vrste teritorija (ruralni, gradski, obalni) i različite vrste potreba zajednice (posebice socijalne, kulturne, okolišne i gospodarske). U razdoblju 2014. – 2020., inicijative CLLD-a ispunjavaju uvjete za potporu svih ESIF-ova (osim Kohezijskog fonda) i podliježu zajedničkom okviru propisanom Uredbom o zajedničkim odredbama (CPR) kojom su uređeni navedeni fondovi. Time se jamči dosljednost i koordinacija financiranja EU-a i veća učinkovitost u njegovoj primjeni. Zajednička pravila nadopunjuju značajke svakog pojedinog fonda (primjerice, najmanje 5 % sredstava EPFRR-a mora slijediti pristup CLLD-a, a potpora CLLD-u nije obvezna za druge fondove). Obveznim zahtjevom u pogledu financiranja zajamčena je uspješna provedba programa LEADER.
- 2.4 U ovom programskom razdoblju spomenuti je program popraćen alatom za integrirano teritorijalno ulaganje (ITI – Integrated Territorial Investment) usmjerenim na velika područja (NUTS III, velegradska područja itd.) te na makroprojekte. Organizirano civilno društvo manjim intenzitetom sudjeluje u tom procesu nego u mikroprogramu CLLD-a².

²

Mišljenje OR-a COTER VI/031 „Integrirana teritorijalna ulaganja – izazov za kohezijsku politiku EU-a nakon 2020.“, izvjestitelj: Petr Osvald.

- 2.5 CLLD se temelji na tri međusobno povezana elementa: lokalne akcijske grupe (predstavnicima javnih i privatnih lokalnih socioekonomskih interesa), integrirane strategije lokalnog razvoja i jasno utvrđeni teritoriji. Sva tri elementa podliježu posebnim zahtjevima utvrđenima Uredbom o zajedničkim odredbama, primjerice: ciljani teritorij treba imati 10 000 do 150 000 stanovnika, a strategije trebaju obuhvaćati ciljeve koji se žele ostvariti, analizu potreba i potencijala područja te akcijske i financijske planove.
- 2.6 EGSO je iznenađen time što je tijekom 1990-ih program LEADER bio lakši i jednostavniji za provedbu. Sada su dostupni računala, internet, softveri i mobilni telefoni, a obavljanje rada zapravo je postalo teže. EGSO stoga želi da se postigne istinsko pojednostavljenje jer će u protivnom nova „tehnološka birokracija“ uništiti uspješne instrumente EU-a.
3. **Glavne prednosti CLLD-a koji uključuje više fondova pri provedbi strategija lokalnog razvoja**
- 3.1 Pristup CLLD-a koji uključuje više fondova državama članicama pruža mogućnost jačanja lokalnih i regionalnih kapaciteta integriranog razvoja. Prakse država članica pokazale su da integrirani lokalni razvoj utječe na širok spektar djelatnosti te da ima snažan učinak na lokalna gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta, posebice izvan primarne proizvodnje u poljoprivredi.
- 3.2 Osim toga, integrirani lokalni razvoj ima vrlo povoljan učinak na socijalnu uključenost zbog uključivanja različitih dionika i njihovog sudjelovanja (različiti akteri, dobne skupine, spolovi). CLLD predstavlja priliku za uključivanje većeg broja regionalnih i lokalnih dionika nego što je to bilo moguće s programom LEADER, koji je imao potporu isključivo iz EPFRR-a. Regionalni razvoj s CLLD-om više dobiva na važnosti.
- 3.3 Kohezijskom politikom EU-a nastoji se ostvariti teritorijalna kohezija, a to je ujedno cilj pristupa CLLD-a. CLLD obuhvaća sve vrste teritorija (ruralne, gradske i obalne), različite potrebe zajednice (socijalne, kulturne, okolišne i gospodarske) i raznovrsne mehanizme financiranja (njime su obuhvaćena četiri ESIF-a). Omogućavanje CLLD-a na svim vrstama teritorija također pridonosi jačanju kohezije među ruralnim, prigradskim i gradskim područjima što doprinosi prevladavanju ili zaustavljanju učinka periferije.
- 3.4 Metodologija CLLD-a ima važnu ulogu u poticanju integriranog lokalnog razvoja zbog svojih sastavnih dijelova: pristup odozdo prema gore, strategija lokalnog razvoja za pojedina područja, javno-privatna partnerstva, inovacije, integrirani pristup koji uključuje više sektora, umrežavanje i suradnja te decentralizirano upravljanje. Kako bi se podržalo ispravno provođenje metodologije CLLD-a, potrebna je razmjena informacija, aktivnosti njihovog širenja i veća vidljivost same metode i njezinih prednosti.
- 3.5 Više od 26 godina iskustva u provedbi programa LEADER potvrdilo je da metodologija programa LEADER/CLLD djeluje, da ona predstavlja održiv i djelotvoran način razvoja teritorija te da ima dugoročan učinak na lokalni razvoj. CLLD je sada dodatno razvio svoj potencijal uz integriraniji pristup koji se može smatrati još učinkovitijim zahvaljujući svojem raznovrsnom modelu provedbe.

- 3.6 Taj raznovrsni model provedbe CLLD-a pridonosi smanjenju rizika i povećanju transparentnosti u državama članicama i lokalnim teritorijima.
- 3.7 EGSO snažno podupire pristup donošenju odluka odozdo prema gore, kojim se jamči usklađenost ulaganja sa stvarnim potrebama i potencijalom lokalnih područja. CLLD treba biti još fleksibilniji te obuhvatiti sve moguće potrebe zajednice i omogućiti lokalnom stanovništvu odabir najrelevantnijih pitanja za svoju strategiju lokalnog razvoja.
- 3.8 Uključivanje i jačanje kapaciteta lokalnih aktera jedna je od najvećih prednosti metodologije CLLD-a. Integrirani lokalni razvoj najbolji je način izgradnje veza i sinergija među različitim dionicima i pitanjima na polju lokalnog razvoja.
- 3.9 EGSO pozdravlja činjenicu da CLLD podrazumijeva proces koji uključuje kontinuirano sudjelovanje i osposobljavanje lokalnog stanovništva. Njegov izrazito integrirani pristup pruža lokalnim zajednicama više prilika za povećanje njihovih sposobnosti i znanja. Uspostavljanje veza između ruralnih, gradskih i obalnih područja dionicima omogućuje da uče jedni od drugih te da na uključiviji način pronađu odgovore na važne izazove. Kontinuirana suradnja, umrežavanje i osposobljavanje pridonose dobrom upravljanju.
- 3.10 U lokalnom razvoju sve veću važnost imaju zeleno gospodarstvo, socijalna uključenost, smanjivanje siromaštva, migracijska pitanja, regionalni klasteri, međusobno povezivanje ruralnih, gradskih i obalnih teritorija, pametna rješenja i informacijske tehnologije. CLLD-om se stvaraju prilike da sve različite vrste teritorija (ruralni, gradski i obalni) i zajednica zajednički djeluju u pogledu tih izazova. Pristup CLLD-a koji se financira iz više fondova važan je mehanizam za potporu konceptu „Pametna sela“ u vidu izgradnje kapaciteta, ulaganja, podrške inovacijama i umrežavanja, kao i pružanjem inovativnih financijskih alata za poboljšanje usluga i infrastrukture³.
- 3.11 EGSO se nada da će veća dosljednost i koordinacija u financiranju EU-a olakšati lokalnim akterima da izrade strategije koje uključuju više sektora i dobivaju potporu više fondova te su prikladnije za miješane teritorije (primjerice ruralne, gradske i obalne). Do sada se pokazalo da, kako bi se pojednostavile strategije koje uključuju više fondova, treba odrediti „glavni fond“ namijenjen pokrivanju svih troškova upravljanja na nacionalnoj razini. Reguliranje CLLD-a pomoću jedinstvenog skupa pravila za sve europske strukturne i investicijske fondove na razini EU-a bilo bi još učinkovitije u smanjenju administrativnih opterećenja.
- 3.12 EGSO je uvjeren da uključivanje svih područja djelovanja četiriju ESIF-ova za provedbu strategija lokalnog razvoja donosi brojne prednosti svim vrstama lokalnih akcijskih grupa⁴.

³ Mišljenje EGSO-a „Od Deklaracije iz Corka 2.0 do konkretnih mjera“, [SL C 345, 13.10.2017., str. 37.](#), [Sela i mali gradovi](#) (usvojeno 18.10.2017., još nije objavljeno u SL-u) i informativno izvješće [Ex post evaluacija programa ruralnog razvoja za razdoblje 2007.–2013.](#) usvojeno 18.10.2017.

⁴ Iz rezultata Europskog seminara „Oslanjanje na iskustva CLLD-a – izgradnja otpornih lokalnih zajednica“, Mađarska, 8 – 10. studenog 2017., u organizaciji Europske komisije (uz potporu GU-a za regionalnu i urbanu politiku, GU-a za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje, GU-a za poljoprivredu i ruralni razvoj, GU-a za pomorstvo i ribarstvo).

3.13 CLLD je europski razvojni pristup odozdo prema gore, koji može poslužiti kao protuteža antieuropskim tendencijama u lokalnim zajednicama putem doprinosa socijalnoj uključenosti i održivom gospodarskom razvoju u područjima gdje se primjenjuje.

4. **Glavne potrebe/teškoće pri provedbi CLLD-a koji uključuje više fondova 2014.**

- 4.1 – 2020. Slaba kohezija među različitim fondovima i slaba teritorijalna kohezija, kao i niska razina razumijevanja koristi CLLD-a među donositeljima odluka, pokazale su se najznačajnijim preprekama na nacionalnoj razini. Stvarna sinergija među različitim fondovima i teritorijima (ruralnim, gradskim i obalnim) teško je ostvariva zbog „granica“ koje i dalje postoje među fondovima na nacionalnoj razini. Za svaki fond važe različita pravila i propisi, a u većini zemalja koje provode CLLD koji uključuje više fondova slaba je suradnja između upravljačkih tijela te ne postoji jasna koordinacija. Samo Švedska provodi CLLD koji uključuje više fondova diljem zemlje te je omogućila dostupnost svih četiriju ESIF-ova za sve vrste (ruralne, gradske, obalne) lokalnih akcijskih grupa.
- 4.2 Države članice ne smiju uvoditi dodatna pravila i uvjete kojima se narušava pojednostavljenje. Pojednostavljenje mora biti istinsko i treba ga provoditi u skladu s pravilima koja predlaže Europska komisija. Potrebno je osigurati osposobljavanje u pogledu tih modela i njihovo jasno razumijevanje. Prema mišljenju Europskog revizorskog suda, projekti LEADER ne sadržavaju više grešaka od ostalih projekata u okviru drugih mjera.
- 4.3 Države članice ne bi trebale preoblikovati CLLD u sredstvo za ostvarivanje namjenskog financiranja u sklopu unaprijed utvrđenog izbornika nacionalnih mjera. CLLD trebao bi biti „širokopojasni“ razvojni instrument s utvrđenim mjerama na lokalnoj razini.
- 4.4 Došlo je do znatnih kašnjenja u pokretanju programskog razdoblja. Pojedine zemlje nisu mogle zajamčiti kontinuitet između programskih razdoblja i neometanu provedbu, što je prouzročilo veliku neizvjesnost te gubitak motivacije i postojećeg znanja. To se ubuduće treba izbjeći.
- 4.5 EGSO je svjestan da nedostatak povjerenja između aktera CLLD-a onemogućuje iskorištavanje potencijala ove metode, a to povjerenje treba kontinuirano graditi. Stalno kažnjavanje tijekom provedbe narušava povjerenje i dobar dijalog. Upravljačka tijela, uključujući agencije za plaćanja, imaju diskrecijsku ovlast da ne provode sankcije koju trebaju češće upotrebljavati.
- 4.6 Nije ostvaren stvarni potencijal pojednostavljenja pomoću razvoja rješenja informacijske tehnologije. U postupak razvoja IT alata nisu bili uključeni svi akteri CLLD-a i to je prouzročilo teškoće u uporabi tih sustava. Treba imati povjerenja u praktična znanja lokalnih akcijskih grupa pri osmišljavanju IT alata koji će se isporučiti. Upravljačka tijela izradila su IT platforme koje trebaju odgovarati potrebama svih aktera CLLD-a. Lokalnim akcijskim grupama potrebno je pružiti fleksibilne i otvorene platforme kako bi se omogućila provedba njihovih strategija lokalnog razvoja u skladu s posebnostima njihovog područja. Treba izbjegavati standardizaciju.

- 4.7 EGSO uviđa da se očekivanja, naponi i uložena financijska sredstava u mnogim državama članicama ne podudaraju. Ako se žele postići stvarni rezultati, treba uložiti dovoljno sredstava kako bi i naša očekivanja bila realistična. Da bismo postigli taj učinak, trebamo biti realistični u dodjeljivanju dovoljno financijskih sredstava CLLD-u iz svakog ESIF-a. Dobar primjer toga u EU-u su Saska s 40 % i Asturija sa 17 % iz njihovih programa ruralnog razvoja.
- 4.8 Nedostatan dijalog između svih aktera CLLD-a (upravljačka tijela, lokalne akcijske grupe, agencije za plaćanja, mreže LEADER-a, kao što su ELARD te nacionalne mreže LEADER-a i ruralne mreže) prouzročio je još veću birokraciju i znatna kašnjenja u pokretanju programskog razdoblja i isporuci financijskih sredstava podnositeljima projekata. Potrebno je ostvariti učinkovitu i transparentnu koordinaciju između različitih tijela vlasti i ministarstava na nacionalnoj razini te bliski dijalog s lokalnim akcijskim grupama. Osim toga, potrebno je ostvariti i izravni dijalog između Europske komisije i lokalnih akcijskih grupa, u čemu bi EGSO mogao pružiti svoju pomoć.
- 4.9 U većini država članica, tijela i lokalne akcijske grupe nemaju dovoljno izgrađene kapacitete koji bi im pomogli pri provedbi CLLD-a koji uključuje više fondova. Potrebno je omogućiti kontinuirano učenje i izgradnju zajedničkog razumijevanja provedbe CLLD-a koji uključuje više fondova kako bi se povećao kapacitet aktera CLLD-a. Potrebno je jačati duh kolegijalnosti. Lokalne akcijske grupe i tijela moraju biti dobro osposobljeni i svjesni stvarnosti u kojoj svaki od njih djeluju. To se može postići sudjelovanjem javnih dužnosnika, članova lokalnih akcijskih grupa i lokalnih dionika u terenskim posjetima za prikupljanje informacija, programima osposobljavanja, razmjenama osoblja itd. EGSO predlaže da se takav program financira proširenjem programa ERASMUS.
- 4.10 EGSO je uvjeren da dodana vrijednost pristupa CLLD koji uključuje više fondova i mogući modeli provedbe nisu dobro objašnjeni na razini EU-a. Nedostaje jasna vizija o tome kako države članice zapravo trebaju provesti CLLD koji uključuje više fondova. Državama članicama potrebno je pružiti jednostavne modele, strukture i najbolje prakse.
- 4.11 Pravi potencijal lokalnih akcijskih grupa kao poticatelja razvoja svojih područja nije dovoljno dobro iskorišten. Potrebno je stvoriti uvjete koji će omogućiti lokalnim akcijskim grupama da se usmjere na svoju ulogu mobiliziranja područja te da doprinesu osmišljavanju i provedbi najboljih ideja. Istraživanja pokazuju da je potrebno pružiti podršku lokalnim akcijskim grupama kao posrednicima kako bi se potaknuo integrirani lokalni razvoj. Lokalne akcijske grupe raspolažu kapacitetima za djelovanje u svim sektorima i za okupljanje različitih dionika. Zadaća lokalnih akcijskih grupa nije da budu samo izvor financiranja i da djeluju kao dodatna administrativna razina, nego da budu istinska razvojna organizacija koja pokreće projekte suradnje i omogućuje osposobljavanje i umrežavanje, uz odgovarajuću financijsku i organizacijsku potporu.

- 4.12 Često nedostaju jasni i jednostavni modeli praćenja i evaluacije strategija lokalnog razvoja. Evaluacija mora biti dio procesa učenja u zajednici te je stoga vrlo važno da lokalne akcijske grupe kontinuirano prikupljaju informacije i evaluiraju provedbu svojih strategija. Potrebno je uvesti napredna IT rješenja za prikupljanje i analizu podataka, u kombinaciji s participativnim procesima i kvalitativnom analizom u skladu s načelima CLLD-a. Potrebna su ulaganja na razini EU-a u usklađeno praćenje i evaluacijske instrumente namijenjene CLLD-u. U Švedskoj se upotrebljava „metodologija pripovijedanja“ koja se pokazala učinkovitom.
- 4.13 Utvrđeno je da su u nekim državama članicama upravljačka tijela zloupotrijebila svoje ovlasti jer nije bilo dijaloga između aktera programa LEADER/CLLD, a lokalnim akcijskim grupama nije pružena prilika da sudjeluju u raspravama kao ravnopravni partneri. EGSO se također protivi tome da jedinice lokalne samouprave zauzimaju vodeće položaje i ostvaruju svoje političke programe zahvaljujući resursima CLLD-a. Lokalnim akcijskim grupama treba zajamčiti neovisnost u njihovom radu i donošenju odluka bez vršenja službenog ili neslužbenog pritiska iz općina.

5. **Prijedlozi EGSO-a za programsko razdoblje 2021. – 2027. na razini EU-a te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini**

Na europskoj razini:

- 5.1 Oblikovati jasnu viziju na razini EU-a za provedbu obveznog CLLD-a koji uključuje više fondova, pružiti jednostavne modele i smjernice što je prije moguće te predstaviti najbolju praksu o tome kako u državama članicama provesti CLLD koji uključuje više fondova što je prije moguće (2018.).
- 5.2 Razmišljati izvan okvira te putem istraživanja i dubinske analize izvidjeti mogućnosti radi stvaranja rezervnog fonda za CLLD na razini EU-a. Bez obzira na to, Europska komisija morat će osigurati da sve države članice raspolažu nacionalnim fondovima CLLD-a.
- 5.3 Utvrditi usklađen okvir svih ESIF-ova i odrediti jednostavna pravila za provedbu fonda CLLD-a na razini EU-a.
- 5.4 Zahtijevati osmišljavanje posebnog izvora financiranja u okviru CLLD-a (fond CLLD-a) s pomoću doprinosa svih četiriju ESIF-ova koji odgovaraju svim područjima djelovanja različitih fondova za ruralne, gradske i obalne teritorije na nacionalnoj razini (vidjeti niže predložen model).
- 5.5 Zahtijevati od država članica da najmanje 15 % proračuna svakog ESIF-a dodijele fondu CLLD-a i da raspolažu s dovoljno nacionalnih resursa.
- 5.6 Jačati dijalog između svih aktera CLLD-a na svim razinama (europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj).
- 5.7 Pronaći upečatljiviji i prihvatljiviji naziv – primjerice LEADER, što bi zbog njegove uspješne povijesti bio dobar odabir.

- 5.8 Razmjenjivati najbolje prakse u uporabi novog CLLD-a u gradskim područjima na način da su informacije o njemu sadržane na jednom mjestu, bez da ih treba tražiti u svakoj od glavnih uprava (primjer: www.clld-u.eu).

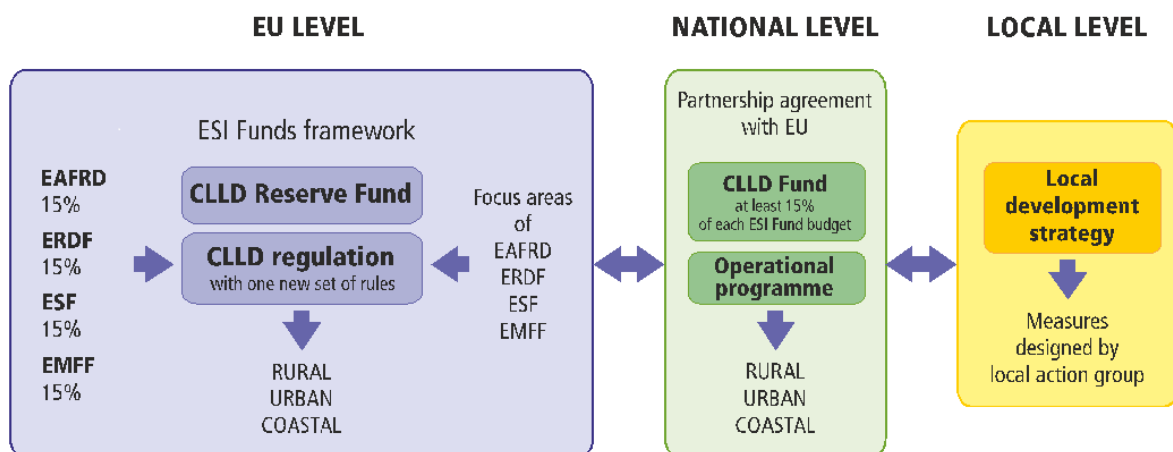
Na nacionalnoj ili (u decentraliziranim upravama) regionalnoj razini:

- 5.9 Zajamčiti primjenu pristupa CLLD-a koji uključuje više fondova za sve vrste teritorija (ruralni, gradski i obalni) i iskoristiti prednosti integriranog lokalnog razvoja.
- 5.10 Nacionalnom fondu CLLD-a dodijeliti najmanje 15 % proračuna svakog ESIF-a i dodati dovoljno nacionalnih resursa kako bi se zajamčila provedba stvarnog potencijala ove metode.
- 5.11 Uspostaviti operativni program CLLD-a pomoću kojeg će se taj fond namijeniti podupiranju integriranog lokalnog razvoja u ruralnim, urbanim i obalnim područjima. Fond CLLD-a trebao bi u svakoj državi članici biti namijenjen ciljevima zacrtanim u okviru lokalnih razvojnih strategija, bez razlikovanja ili razgraničenja između različitih ESIF-ova. Fond CLLD-a trebalo bi rasporediti na decentraliziranoj osnovi uz pomoć lokalnih akcijskih grupa kako bi strategije mogle odgovoriti na lokalne potrebe i izazove.
- 5.12 Osnovati jedinstveno upravljačko tijelo za provedbu CLLD-a na nacionalnoj razini.
- 5.13 Izbjegavati stvaranje jaza između programskih razdoblja i zajamčiti neometano pokretanje programskog razdoblja 2021. – 2027.
- 5.14 Omogućiti bliski dijalog između svih aktera CLLD-a na nacionalnoj razini i lokalnih akcijskih grupa u cilju osmišljavanja operativnog programa CLLD-a na nacionalnoj razini.
- 5.15 Vlastima i lokalnim akcijskim grupama omogućiti kontinuiranu izgradnju kapaciteta.
- 5.16 Iskoristiti potencijal razvoja sveobuhvatnih IT rješenja kako bi se olakšao postupak provedbe CLLD-a. Svi akteri CLLD-a trebaju biti uključeni u postupak razvoja IT alata te imati koristi od osmišljenih IT rješenja.
- 5.17 Nastaviti suradnju u okviru alata za integrirano teritorijalno ulaganje (ITI) koji se primjenjuje za veće teritorije i makroprojekte.
- 5.18 Pripremiti kampanju za uvođenje CLLD-a kao alata za sinergiju u cilju postizanja učinkovitosti, partnerstva, supsidijarnosti i financijske potpore.

Na regionalnoj i lokalnoj razini:

- 5.19 Zajamčiti stvarnu dodanu vrijednost integriranog lokalnog razvoja i razumne troškove. Iskoristiti prednosti teritorijalne kohezije kojom se stvara sinergija i pridonosi uporabi novih resursa i prilika.

- 5.20 Prema potrebi i u cilju poboljšanja kohezije teritorija i povećanja administrativnih kapaciteta lokalnih akcijskih grupa, ozbiljno razmotriti uključivanje svih različitih vrsta teritorija (ruralnih, gradskih i obalnih) u istu lokalnu akcijsku grupu ili izgraditi snažne veze između strategija lokalnog razvoja na različitim vrstama teritorija. U isto vrijeme, treba se pobrinuti da lokalne akcijske grupe ne postanu prevelike te da ne izgube vezu s lokalnom razinom.
- 5.21 Osigurati usklađenost participativnih strategija lokalnog razvoja s promjenama životnih i radnih uvjeta te njihovu prilagodbu istima, uključujući sva relevantna pitanja (socijalna kohezija, smanjenje siromaštva, migracije, regionalni klasteri, zeleno gospodarstvo, klimatske promjene, pametna rješenja, tehnologija itd.) te iskoristiti prednosti revolucije na polju novih i informacijskih tehnologija.
- 5.22 Preuzeti ulogu aktivnog promicatelja i djelovati u svim sektorima uključivanjem svih relevantnih dionika u područje djelovanja lokalnih akcijskih grupa. Obratiti posebnu pozornost na oblikovanje i provedbu participativnih procesa.
- 5.23 Aktivno provoditi međuteritorijalnu i transnacionalnu suradnju.
- 5.24 Omogućiti kontinuirano osposobljavanje, umrežavanje i suradnju između lokalnih aktera i osoblja lokalnih akcijskih grupa.
- 5.25 Organizirati kontinuiranu evaluaciju provedbe strategija lokalnog razvoja i pronaći način za uključivanje zajednica u taj postupak.

Bruxelles, 7. prosinca 2017.

Georges Dassis
Predsjednik Europskog gospodarskog i socijalnog odbora